

Ewelina Pilawa-Soroka

Muzeum Niepodległości w Warszawie

W trosce o żołnierzy Armii Krajowej. Informacja o treści Biuletynów Miesięcznika Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej

Pragniemy przedstawić czytelnikom kolejne numery Biuletynu Informacyjnego – miesięcznika Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej, Organizacji Pożytku Publicznego wydawanego przez Zarząd Główny SZŻAK, które ukazały się w marcu, kwietniu i maju 2020 roku.

Biuletyn nr 3 (357) zawiera artykuły o tematyce historycznej, uzupełnione czarno-białymi fotografiami. Składa się on z sześciu części: PAMIĘĆ I TOŻSAMOŚĆ – 1944/1945, KONTYNUACJA – 30 LAT SZŻAK, KONTYNUACJA – PRZYWRACAJĄC PAMIĘĆ, KRZYŻÓWKA – z artykułów Biuletynu Informacyjnego SZŻAK, NOWOŚCI WYDAWNICZE oraz NASI AUTORZY.

Biuletyn otwiera artykuł Tadeusza Kondrackiego *Styczniowy przełom*, mówiący o genezie wydarzeń ze stycznia 1945 roku prowadzących do rozwiązania Armii Krajowej. Następnie możemy zapoznać się z meldunkiem gen. bryg. Leopolda Okulickiego („Niedźwiadka”, „Termita”) do szefa Sztabu Naczelnego Wodza, gen. dyw. Stanisława Kopańskiego, omawiający stan i organizację AK po Powstaniu Warszawskim, sprawy dowodzenia, współpracę z delegatami rządu oraz plan działania.

Obszerny artykuł Andrzeja Chmielarza *Jak doszło do aresztowania przywódców Polskiego Państwa Podziemnego* udokumentowany jest zdjęciami przedstawiającymi rozprawę sądową w Moskwie, w czerwcu 1945 roku, na której stanęli przywódcy Polskiego Państwa Podziemnego; następnie zdjęcia gen. Leopolda Okulickiego przed kolegium Wojskowym Sądu Najwyższe-

go ZSRR oraz konfrontację gen. Okulickiego z Janem Stanisławem Jankowskim podczas procesu moskiewskiego. Leopoldowi Okulickiemu poświęcony jest także artykuł Andrzeja Chmielarza pod zastanawiającym tytułem *Leopold Okulicki sowieckim prowokatorem?*

W marcowym numerze Biuletynu ŚZŻAK możemy zapoznać się również z fragmentami wspomnień z obozu w Skrobowie Jerzego Ślaskiego opublikowanych w książce *Skrobów. Z dziejów obozu NKWD dla żołnierzy AK 1944–1945*.

Piotr Hrycak w artykule *Kobiety na monetach NBP* przedstawia nam sylwetki dwóch kobiet – Joanny Antoniny Lewandowskiej z domu Dowbor-Muśnickiej oraz Agnieszki Dowbor-Muśnickiej.

Zbigniew Wawer jest zaś autorem artykułu *Przed Monte Cassino – Sangro*.

O obchodach 30-lecia ŚZŻAK dowiadujemy się z artykułu Krystyny Junoszy Woysław, redaktor naczelnej Biuletynu Informacyjnego; możemy zapoznać się także z Deklaracją Ideową ŚZŻAK, Konrad Kulig dokonuje zaś sprawozdania ze spaceru historycznego, mającego na celu zapoznanie olkuszian z lokalnymi zabytkami związanymi z represjami wobec podziemia niepodległościowego, zorganizowanego z okazji Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych przez Koło Światowego Związku Żołnierzy AK w Olkuziu.

Piotr Siwierski przedstawia nam sylwetkę Czesława Kucharskiego ps. „Czarny”, zaangażowanego w ratowanie Żydów, odznaczonego dyplomem i medalem Sprawiedliwy wśród Narodów Świata, natomiast Marek Cieciora przybliży czytelnikom postać Kazimierza Tylko-Dobrzańskiego, ps. „Pinguin”, żołnierza AK.

Bardzo ciekawa jest czwarta część biuletynu. Zawarto w niej krzyżówkę autorstwa Marka Cieciora, będącą podsumowaniem biuletynu. Krzyżówka w pomysłowy sposób daje możliwość sprawdzenia swojej wiedzy nabytej podczas lektury.

Piąta część biuletynu – NOWOŚCI WYDAWNICZE prezentuje książki o tematyce historycznej. Krótkie omówienie publikacji ma za zadanie zachęcenie do ich lektury czy nawet nabycia. Dokonano tu prezentacji następujących publikacji: *Dziewczyny z Wołynia. Prawdziwe historie* – Anny Herbich, *Rozstrzelani za uratowanie kobiety* – Krzysztofa M. Kaźmierczaka, *Pocztówki dziadka Józefa* – Teresy Lenartowicz-Lagergard, *Przedwojenni. Zawsze był jakiś dwór. Historia ziemian* – Anny Mieszczanek, *1941. Rok, w którym Niemcy przegrały wojnę* – Andrew Nagorskiego oraz *Wspomnienia. Droga wiodła ugorem* – Stanisława Sosabowskiego.

Ostatnią część biuletynu stanowią krótkie noty o autorach.

Biuletyn nr 4 (358) w znacznej części poświęcony jest zbrodni katyńskiej. Na fakt, iż w omawianym numerze historycy pochyliły się nad tym jakże bolesnym tematem wskazuje już okładka biuletynu, której pierwowzorem jest znaczek poczty podziemnej Solidarność, „Katyń 1940”.

W pierwszej części biuletynu znajdziemy więc artykuły: *Katyń* – Wiesława Jana Wysockiego, *Ujawnianie zbrodni* – Andrzeja Chmielarza, *Zbrodnia katyńska w świetle wydawnictw podziemnych 1943–1944* – Bogdana Chrzanoskiego, *Sprawa wyjaśnienia zbrodni katyńskiej w działalności polskiej emigracji politycznej w Wielkiej Brytanii w latach II wojny światowej* – Tadeusza Wolsza, *Życie codzienne polskich jeńców wojennych w obozach specjalnych NKWD w Kozielsku, Starobielsku i Ostaszkowie* – Krzysztofa Łagojdy, *Opowieść świadka* – ks. Zdzisław Peszkowski – Jacka Sawickiego, *Obóz w Griazowcu* – Andrzeja Chmielarza, „*Synku mój jedyny*” – miłość zapisana w listach z katyńskich grobów – Danuty Jastrzębskiej-Golonki oraz *Z Józefem Czapskim rozmowa o Starobielsku w kwietniu 1943 roku*.

W części PAMIĘĆ I TOŻSAMOŚĆ – POLSKIE SIŁY ZBROJNE POZA KRAJEM możemy zapoznać się z artykułami: *Dramat pod Narwikiem. 80. rocznica zatonięcia niszczyciela ORP „Grom”* – Tadeusza Kondrackiego i Oberlangena, „... *spekulujemy, kto nas wyswobodzi...*”.

W kolejnej części biuletynu PAMIĘĆ I TOŻSAMOŚĆ – 10. ROCZNICA TRAGEDII SMOLEŃSKIEJ Czesława Cywińskiego ps. „Skowronek” wspominają Bohdan Cywiński, Adam Gwiazdowicz, Kazimierz Krajewski oraz Wiesław Jan Wysocki, a Katarzyna Maniewska przybliżyła nam sylwetkę Anny Jachniny, autorki piosenki *Siekiera, motyka...*

Na łamach swego biuletynu redakcja pożegnała mjr./plut. pchor. Lecha Dzikiewicza ps. „Mścic”, żołnierza AK, który zmarł 15 marca br.

Tradycyjnie już znajdziemy też w biuletynie informację o autorach i krzyżówkę z artykułów.

Biuletyn nr 5 (359) z maja 2020 r. dotyczy realiów po II wojnie światowej. Jak postrzegane było odzyskanie niepodległości, dowiemy się z artykułów: *Po wojnie* – Jacka Sawickiego, „*Nie*” – *Niepodległość* – Andrzeja Chmielarza, *A co z 17-tym września? Katyniem? Armią Krajową? Nastroje społeczne w meldunku Głównego Zarządu Polityczno-Wychowawczego Wojska Polskiego z 17 maja 1946 r.* – Tadeusza Kondrackiego, *To nie było zwycięstwo – maj 1945 r. na Kresach* – Kazimierza Krajewskiego.

Maciej Korkuć swój artykuł *Lenino – polscy chłopcy ze wschodnich terenów kraju* poświęca bitwie pod Lenino, która miała miejsce w dniach 12–13 października 1943 roku, a Andrzej Chmielarz Kieleckiemu Korpusowi Ar-

mii Krajowej, jednemu z dwóch korpusów w strukturze organizacyjnej Armii Krajowej formowanych latem 1944 roku; autor wprowadza nas również w temat konferencji przedstawicieli polskich władz wojskowych we Francji i Podziemiu w Kraju w Belgradzie.

Na uwagę zasługują zamieszczone w majowym Biuletynie wspomnienia Janiny Szych *W niewoli i u wyzwolicieli*.

W omawianej publikacji znalazły się informacje dotyczące rocznicy 100. urodzin Jana Pawła II, ogłoszenie wyników konkursu „Polskie serce pękło. Katyń 1940”, relacja z nadania Krzyża Komandorskiego Orderu Odrodzenia Polski Mieczysławowi Madejowskiemu, informacja o autorach i krzyżówka.

Na uwagę zasługuje także tekst Zbigniewa Wawra – *Gen. Władysław Anders – ... trzeba było więc walczyć i ratować*.

Polecamy lekturę Biuletynu Informacyjnego – miesięcznika Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej, Organizacji Pożytku Publicznego.

Ewelina Pilawa-Soroka

Miesięcznik Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej, Biuletyn Informacyjny, marzec 2020, Rok XXX Nr 03 (357) ISSN 1233-8567.

Miesięcznik Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej, Biuletyn Informacyjny, kwiecień 2020, Rok XXX Nr 04 (358) ISSN 1233-8567.

Miesięcznik Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej, Biuletyn Informacyjny, maj 2020, Rok XXX Nr 5 (359) ISSN 1233-8567.